بررسی نرم افزار کد منبع باز کوها (KOHA)

مفهوم نرم‌افزارهای کد منبع باز

نرم‌افزارهای کد منبع باز، نرم‌افزارهایی هستند که آزادانه و بدون پرداخت هیچ هزینه‌ای، مورد استفاده قرار می‌گیرند. همراه با این نرم‌افزارها، کدهای منبع نیز در دسترس همگان قرار می‌گیرد و این یکی از وجوه تمایز این نوع نرم‌افزارها با نرم‌افزارهای تجاری است. کدهای منبع، دست کاربران را باز می‌گذارد تا اصلاحات و تغییرات مورد نیاز را در نرم‌افزار ایجاد کنند و دوباره آن‌ها را منتشر سازند. ویژگی‌های نرم‌افزار کد منبع باز در وبگاه تخصصی آن در ۱۰ بند تبیین شده است:

1. نرم‌افزار، بدون هزینه مالکیت فکری، یا هزینه فروش رایگان توزیع شود.
2. متن برنامه باید دسترس‌پذیر باشد و اگر همراه با نرم‌افزار توزیع نشده، بایستی دسترسی به آن آسان باشد به طور مثال، قابل بارگذاری از وبگاهی مشخص باشد به گونه‌ای که امکان پالایش برنامه برای برنامه‌نویس فراهم آید.
3. نرم‌افزارهای مشتق شده و یا پالایش شده باید دسترس‌پذیر باشند و تحت نام نرم‌افزار اولیه باز توزیع شود.
4. مجوز نرم‌افزار تنها در صورتی که اجازه انتشار فایل‌های وصله به همراه نرم‌افزار را بدهد، می‌تواند امکان توزیع نسخ تغییریافته را محدود کند.
5. هیچ‌گونه محدودیت و تبعیضی در مورد افراد یا گروه‌های خاص وجود ندارد.
6. هیچ‌گونه محدودیت و تبعیضی در مورد هرگونه تلاشی در زمینه فعالیت‌های مربوط به نرم‌افزار کد منبع باز وجود ندارد.
7. همراه با نسخه نرم‌افزار، مجوز استفاده نیز باید به هر فردی که نسخه را دریافت می‌کند ارائه شود، بدون آن که اجباری مبنی بر پذیرفتن مجوز دیگری وجود داشته باشد.
8. مجوز استفاده محدود به محصول با توزیع ویژه‌ای از نرم‌افزاری نیست.
9. مجوز استفاده نباید در مورد سایر برنامه‌هایی که خود دارای مجوز هستند و همراه با نرم‌افزار مورد نظر توزیع می‌شوند به کار گرفته شود.
10. مجوز باید مطابق با اصل بی‌طرفی فناوری باشد (کر، ۲۰۰۶).

معرفی نرم‌افزار کوها

کوها چیست؟

کوها نرم‌افزاری رایگان و منبع باز است که به وسیله انجمن کتیپو[1] در نیوزیلند ایجاد و توسعه داده شده است. ویژگی و قابلیت‌هایی شامل اپک، میز امانت، فهرست بندی، فراهم آوری و غیره را دارا است. این نرم‌افزار تحت وب، چندزبانه و سازگار با استانداردهای کتابشناختی شامل MARC21، Z39.50، ISO2709 و غیره است. همچنین بیش از سیصد کتابخانه جهانی در آفریقا، استرالیا، کانادا، ایالات‌متحده آمریکا، فرانسه و نیوزیلند از این نرم‌افزار استفاده می‌کنند.

به عنوان مثال کتابخانه عمومی نلسویل در آتن[2] با ۷ شعبه؛ سیصد هزار مورد؛ پنجاه هزار امانت گیرنده؛ و ششصد هزار گردش در سال از نرم‌افزار منبع باز کوها استفاده می‌کند. همچنین سیستم کتابخانه‌ای هاروارد با پانصد هزار شماره انتقال در سال از این نرم‌افزار استفاده می‌کند.

چرا از کوها به جای سایر محصولات تجاری استفاده می‌شود؟

اصلی‌ترین جذابیت و ویژگی کوها رایگان بودن آن است، چرا که یک نرم‌افزار منبع باز می‌باشد و آزادی عمل در تغییر دادن آن است. در واقع بهترین دلیلی برای استفاده از کوها این است که شما می‌توانید یک کنترل کامل بر نرم‌افزار کتابخانه‌ای و اطلاعات خود داشته باشید.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

زیرساخت نرم‌افزاری

سیستم‌عامل

نسخه سرور سیستم‌عامل لینوکس تحت دبیان (شامل دبیان، ابونتو، زوبونتو و ...) یا ویندوز: ۹۵ – ۹۸ – ۲۰۰۰ – ME – XP – NT

(نکته: این نرم‌افزار بر پایه جهان آزاد و لینوکس نوشته و تنها چند نسخه از آن برای ویندوز منتشر شده است، نسخه ویندوز با چند ارور روی ویندوزهای جدید نیز قابل نصب است)

رابط دهنده پورت ۸۰

آپاچی سرور نسخه ۲ / Apache 2.4.40 x86

ماژول‌های مرتبط با پایگاه داده

فعال‌کننده زبان پرل در آپاچی نسخه پنجم/ ActivePERL5.8.6.811

(نکته: این نرم‌افزار بر اساس زبان پرل نوشته شده است و برای باز کردن فایل‌های نوشته شده توسط پرل در آپاچی به ماژول مربوطه نیاز است.)

پایگاه داده

مای اسکیو ال نسخه ۴ یا ماریا دی بی / MariaDB OR 4.1.22 SQL My

(نکته: توجه داشته باشید این برنامه با ورژن پنج مای اسکیو ال هماهنگ نمی‌شود و ماریا دی بی بیشتر برای سیستم‌عامل‌های خانواده اوبونتو پیشنهاد می‌شود)

نرم‌افزار جهت دسترسی

یک مرورگر وب مثل اینترنت اکسپلورر / Browser Web A

Microsoft Internet Explorer – Google Chrome – Mozilla Firefox – Safari- Opera – Ext –

زیرساخت سخت‌افزاری

پردازشگر

حداقل پنتیوم چهار با قدرت سه گیگاهرتز (above or GHZ 3.0 IV Pentium CPU)

حافظه موقت

حداقل ۵۰۰ مگابایت (above or 500MB RAM)

حافظه

دیسک سخت با حجم ۸۰ گیگابایت به بالا

(نکته: این حجم برای یک کتابخانه بزرگ در نظر گرفته شده و شما می‌توانید بر روی یک فضای ۸۰۰ مگابایتی این برنامه را

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

نصب و راه‌اندازی کنید)

رابط کاربر بعد از نصب

اپک یا در واقع رابط کاربر همان‌طور که میدانید این بخش برای جستجو است و کاربر می‌تواند جستجو از راه دور و از طریق وب را انجام دهد. برای ورود به اوپک کتابخانه در قالب کاربر باید آدرس opac/:http را در مرورگر خود وارد کنید. در این بخش می‌توانید جستجو بر روی انواع منابع را انجام دهید؛ کتاب رزرو کنید؛ و حساب کاربری خود را مدیریت کند.

در بخش اپک شما می‌توانید جستجو پیشرفته، جستجو ساده، جستجو در فهرست مستندات کتابخانه را انجام دهید.

جستجوی پیشرفته

همان‌طور که جستجوی پیشرفته روشی است که با استفاده از آن می‌توانید با اعمال محدودیت‌هایی جستجوی دقیق‌تری انجام دهید.

در این بخش می‌توانید با استفاده از فیلدهای کلیدواژه، نویسنده، عنوان، نوع مدرک و سایر مواردی همچون شماره رده، بارکد، ناشر و سال نشر و ... جستجوی خود را محدود کنید.

جستجو بر روی فهرست مستندات

کلمات را برای امر فهرست‌نویسی جستجو می‌کنیم که بررسی شود شکل پذیرفته آن‌ها چیست، البته این کلمات باید از قبل تعریف‌شده باشند.

در بخش کتاب گزینه‌ای وجود دارد با عنوان bag book یا کیف کتاب که از این طریق می‌توانید نتایج جستجو خود را ذخیره کنید و در صورت نیاز از آن‌ها استفاده کنید.

با ورود به این بخش می‌توانید جزئیات بیشتری در رابطه با اطلاعات کتابشناختی منبع، اطلاعات مربوط به نویسنده آن، رزرو، اطلاعات مارک کتاب، همچنین ارسال آن از طریق ایمیل و ... را مشاهده خواهید کرد.

پنل ادمین:

برای دسترسی به این قسمت ابتدا باید در مرورگر خود آدرس مقابل interanet/:http را وارد کنید.

برای ورود به نرم‌افزار در صفحه باز شده باید در هر دو بخش نام کاربری و پسورد کلمه کوها را وارد کنید.

Username: koha / Password: koha

پنل ادمین دارای چند قسمت اصلی است که شامل:

آوری فراهم :Acqiusion

(بازگشت و امانت به مربوط امور) امانت میز یا امانت میز :Circulation

اطلاعات ورود و نویسی‌فهرست :Cataloging

مسئولیت:Authorities

دربرگیرنده مستنداتی همچون سرعنوانهای موضوعی و اصطلاحنامه ها است؛ و در واقع در بخش اصطلاحات پذیرفته شده و پذیرفته نشده را تعریف می‌کنند که معمولاً در امر فهرست‌نویسی استفاده می‌شود.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

اشتراک حق و ادواری نشریات :Periodicals

آنچه که اهمیت دارد بخش مربوط به ورود اطلاعات است که هم به صورت دستی از طریق Z39.50؛ و هم از طریق ایزو گرفتن از پایگاه‌هایی که فیلدهای آنان با کتابخانه موردنظر به فرض کتابخانه ملی هماهنگ باشد، صورت می‌گیرد.

هر یک از بخش‌های پنل ادمین این نرم‌افزار به شرح زیر است:

میز امانت (circulation): در این قسمت بخش‌هایی هم چون بازگشت، لیست منابع رزرو شده، امانت و انتقال وجود دارد.

کاربر (patrons): در این قسمت می‌توان کاربران را به صورت جداگانه جستجو کرد؛ و یا با مدیریت مدارک یک کاربر، مدرکی را امانت داده یا برگشت داده.

فهرست‌نویسی (Cataloging):انجام امور مربوط به فهرست‌نویسی مدارک.

اضافه کردن مارک (Add marc) : با استفاده از این قسمت می‌توانید فایل‌هایی که از دیگر کتابخانه‌ها به صورت مارک خروجی گرفته‌اید را اضافه کنید.

فراهم آوری (Acquisitions):لازم است در این بخش بودجه را تعریف کنید و منابع مورد نیاز را سفارش دهید.

قفسه مجازی (Virtual shelves): قفسه‌های مجازی که این امکان را می‌دهد که کتابدار قفسه‌های موضوعی‌ای تعریف کند و بر این اساس هر یک از کتاب‌ها را در بخش مربوط به خود قرار دهند.

برای دانلود فایل کامل معرفی و اصول طراحی نرم افزار کتابخانه ای KOHA اینجا کلیک کنید.

پانویس ها

Katipo communications [۱]

Nesoville public library syste, Athens, Ohio[۲]

منابع

- محقق؛ نیلوفر، علی بیک؛ محمدرضا، سلطانی؛ سحر. تعیین معیارهای انتخاب نرم‌افزارهای کتابخانه‌ای تحت وب. مجله دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی کرمان؛ ۱۳۹۶، ۳(۲): ۲۲۸-۲۱۹.
- سپهر؛ فرشته، شریفی‌نیا؛ اصغر. مطالعه تطبیقی نرم‌افزارهای کتابخانه دیجیتال کد منبع باز. دانش شناسی،۱۳۹۰، ش ۱۲.
- عاصمی؛ عاصفه، حسینی کوشکی؛ زهرا سادات. ارزیابی نرم‌افزارهای جامع کد منبع باز مدیریت کتابخانه: تحلیل مقایسه‌ای Phpmylibrary & Koha. پرتال جامع علوم انسانی؛ زمستان ۱۳۸۸، شماره ۵۹.
- Venkata Narayana. Library Automation through Koha.
- Wardrip-fruin, Noah; and nick Montfort. ‘The GNU Manifesto.’ The new MediaReader. Cambridge, Mass: MIT, 2003. (Supported by free software function).

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها): فاطمه صالحی، محمدعلی کورنگ بهشتی، شکیبا دوست محمدی، رامین معنوی، بهناز مرادی

عنوان مقاله: بررسی نرم افزار کد منبع باز کوها (KOHA)

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

مشخصات استناددهی به این مقاله

عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: i-Kitbdr 2.0)
دوره مجله(Vol):	۶
شماره مجله(Issue):	۲
سال(Year):	۱۳۹۹
شناسه دیجیتال(DOI):	
لینک کوتاه:	http://lib2mag.ir/11455

lib2mag.ir

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.